

شناسایی و رتبه‌بندی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توانمندی شغلی زنان روستایی

مستانه غنچی^۱

کارمند شرکت مادر تخصصی خدمات کشاورزی

Email: feryal.gh@gmail.com

چکیده

هدف از انجام تحقیق حاضر، شناسایی و رتبه‌بندی عوامل مهم تأثیرگذار بر توانمندی شغلی زنان روستایی استان مرکزی است. جامعه آماری تحقیق شامل زنان شاغل روستایی استان مرکزی (N = ۱۰۱۰۴) است که با استفاده از جدول مورگان ۳۷۳ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. نمونه‌گیری به روش تصادفی ساده انجام شده است. استادان صاحب‌نظر روایی محتوایی و ظاهری پرسش‌نامه را بررسی کردند و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ (α=۰/۸۴) تأیید شد. تجزیه و تحلیل اطلاعات در بخش آمار توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار SPSS۲۰، انجام آزمون‌های همبستگی صورت گرفته است. نتایج تحلیل آزمون همبستگی نشان داد که بین متغیرهای بیمه اجتماعی و درمانی، ویژگی‌های روان‌شناختی، موقعیت اجتماعی، وضعیت آموزشی، تأمین مسکن، ضمانت، آموزش شغلی و توانمندی شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۹۵ درصد وجود دارد و همچنین بین متغیرهای وضعیت اقتصادی، حمایت خانوادگی، حمایت دولت و توانمندی شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری در سطح ۹۹ درصد وجود دارد.

کلیدواژه‌ها: توانمندی شغلی، زنان روستایی، توسعه روستایی و استان مرکزی.

۱- دکترای ترویج و آموزش کشاورزی.

۱- مقدمه

زنان نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند. آن‌ها دو سوّم کار جهان را انجام می‌دهند و تنها از یک‌دهم درآمد جهان و یک‌صدم مالکیت دارایی‌های جهان برخوردارند (Marofoe and Hamidi, ۲۰۰۱); چنان‌که در دنیای کنونی، نیل به اهداف توسعه بدون استفاده از ذخیره عظیم نیمی از پیکره جامعه، یعنی زنان، امری غیرممکن خواهد بود. (FAO, ۱۹۹۵) توانمندسازی زنان نه تنها به نفع زنان، بلکه به نفع کل خانواده خواهد بود. زنان با درآمدی که به دست می‌آورند، چیزی برای خود پس‌انداز نمی‌کنند، این درحالی است که مردان تنها ۵۰ تا ۶۸ درصد از درآمد خود را به خانه می‌آورند (Chant, ۲۰۰۳).

توانمندسازی یا قدرت‌بخشی به زنان، فرآیندی است که طی آن زنان به منابع قدرت، دسترسی و کنترل بیشتری پیدا می‌کنند و در تصمیم‌گیری‌های مربوط به منابع و پیرامون خود نقش قدرتمندانه‌تری ایفا می‌کنند (Valian, ۲۰۱۵; Srivastava and et al., ۲۰۱۰) در واقع توانمندسازی زنان پیش شرط ضروری برای از بین بردن فقر در جهان و حمایت از حقوق بشر نیز محسوب می‌شود (Srivastava, ۲۰۰۹). توانمندسازی زنان در قالب یک هدف سیاستی وسیله‌ای برای دستیابی به اهداف توسعه است. (Ashraf, ۲۰۱۰) در واقع توانمندسازی زنان پیش شرط ضروری برای از بین بردن فقر در جهان و حمایت از حقوق بشر نیز محسوب می‌شود (Srivastava and Srivastava, ۲۰۰۹; Parveen and Leonhauser, ۲۰۰۴). بنابراین سرمایه‌گذاری برای ارتقاء موقعیت اقتصادی زنان تأثیری چند برابر در خانواده نسبت به مردان دارند (Cheston and Khun, ۲۰۰۲).

با توجه به نقش توانمندی شغلی زنان روستایی در توسعه روستا، کاهش بیکاری فصلی، جلوگیری از مهاجرت به شهرها و بهبود وضعیت فردی و خانوادگی آن‌ها تحقیق حاضر در نظر دارد عوامل مؤثر بر توانمندی شغلی زنان روستایی استان مرکزی را بررسی کند. در رابطه با توانمندی شغلی و توانمندسازی زنان روستایی پژوهش‌های مختلفی توسط پژوهشگران داخلی و خارجی انجام شده است که در زیر به برخی از آن‌ها اشاره می‌کنیم.

قدیری معصوم و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهش خود بیان کردند زنانی که از ویژگی‌های مربوط به توانمندسازی در سطح بسیارخوبی قرار دارند، توانمندی بیشتری در ایجاد درآمد خواهند داشت. یافته‌های Gholipour and Abraham (۲۰۱۱); Rahimian (۲۰۰۹); Ashraf et al., (۲۰۱۰); Kumbar (۲۰۱۳) این نتایج را تأیید می‌کنند.

موسوی مطلوب و علی بیگی (۲۰۱۴) اذعان داشتند که ایجاد حس اعتماد به نفس، برگزاری دوره‌های آموزشی و ارائه اعتبار در ارتباط با مشاغل زنان می‌تواند بر توانمندسازی زنان و بر معیشت پایدار خانوار روستایی مفید واقع شود. نتایج تحقیقات (Jahangiri and Lahsaeizadeh, ۲۰۱۰); Kolaee and Taheri (۲۰۱۰) بر صحت این یافته تأکید می‌کند.

کلانتری و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که مؤلفه‌های روان‌شناختی، مشارکت اقتصادی، زیرساختاری و اجتماعی نهادی جزو مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر توانمندسازی زنان روستایی هستند. مطابق با یافته‌های Elyasi et al., (۲۰۱۰); Soroshmehr (۲۰۰۹).

هوکیو و آیتو هارا (۲۰۰۸) در پژوهش خود نتیجه گرفتند که متغیرهای میزان درآمد، میزان آموزش، مهارت‌ها و مشارکت نهادی زنان نقش اساسی را در افزایش مشارکت آن‌ها در فعالیت‌های اقتصادی دارند. (Ahirro and Sadavarte, ۲۰۰۴); Amini (۲۰۱۰) نیز به این نتایج دست پیدا کردند.

۲- مواد و روش‌ها

نوع تحقیق حاضر کاربردی از نوع توصیفی، همبستگی است. جامعه آماری تحقیق شامل زنان شاغل روستایی استان مرکزی به تعداد ۱۸۲۷۳۵ نفر است (Statistical center of Iran, ۲۰۱۹). حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۸۴ نفر به دست آمد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه بوده که در دو بخش عوامل تأثیرگذار بر توانمندی شغلی زنان روستایی (متغیرهای مستقل

تحقیق شامل بیمه اجتماعی و درمانی، ویژگی‌های روان‌شناختی، موقعیت اجتماعی، وضعیت اقتصادی، وضعیت آموزشی، حمایت خانوادگی، حمایت دولت و تأمین مسکن، ضمانت و آموزش شغلی) و توانمندی شغلی (متغیر وابسته تحقیق) تهیه شده است که در مجموع ۵۱ گویه است. پرسش‌نامه بر اساس ابعاد و متغیرهای تأثیرگذار در قالب ۵ طیف ارزیابی شد و استادان صاحب‌نظر دانشکده کشاورزی دانشگاه اراک سنجش روایی ظاهری و محتوایی آن را تأیید کردند. به‌منظور بررسی پایایی ابزار تحقیق از آلفای کرونباخ ($\alpha=0/84$) استفاده شد که حاکی از مناسب بودن ابزار پژوهش است.

۳- نتایج و بحث

مطالعه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد مورد مطالعه نشان داد که طیف سنی نمونه آماری را افراد ۱۵ سال تا بیشتر از ۶۵ سال تشکیل داده‌اند که بیشترین درصد آن‌ها ۳۱ درصد (۱۱۸ نفر) در رده سنی ۲۵-۳۵ سال قرار دارند. اکثریت افراد ۷۴/۳ درصد (۲۸۳ نفر) آن‌ها دارای تحصیلات دانشگاهی هستند. بیشترین فعالیت اقتصادی آن‌ها مربوط به فعالیت آن‌ها (۲۷/۶ درصد) ۱۰۵ نفر در ادارات و سازمان‌های دولتی و خصوصی است (جدول ۱).

جدول ۱- توزیع فراوانی افراد نمونه مورد مطالعه برحسب ویژگی‌های فردی

درصد	فراوانی	گروه	متغیر
۱۴	۵۳	۱۵-۲۵	سن
۳۱	۱۱۸	۲۵-۳۵	
۱۹	۷۳	۳۵-۴۵	
۱۴	۵۲	۴۵-۵۵	
۱۰	۴۰	۵۵-۶۵	
۱۲	۴۵	بالای ۶۵ سال	
۵/۵۴	۲۱	بی‌سواد	سطح تحصیلات
۹/۴	۳۶	زیردیپلم	
۱۰/۷۶	۴۱	دیپلم	
۷۴/۳	۲۸۳	تحصیلات دانشگاهی	
۲۰/۵	۷۸	زراعت	نوع فعالیت اقتصادی
۱/۸	۷	پرورش دام و طیور	
۹/۲	۳۵	صنایع دستی	
۹/۵	۳۶	باغداری	
۱۰/۵	۴۰	خیاطی	
۱۵/۷	۶۰	آرایشگری	
۲۷/۶	۱۰۵	کارمند	
۵/۲	۲۰	سایر (مغازهداری، مربی مهدکودک و.....)	

نتیجه بررسی گویه‌های مربوط به ویژگی‌های روان‌شناختی گویای آن است که ویژگی‌های روان‌شناختی پاسخ‌گویان با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۵۲۶) «ایستادگی در برابر مشکلات» در بالاترین سطح اهمیت و گویه «آموزش مهارت ارتباطی خوب» با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۲۱۱) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه می‌باشند. بررسی گویه‌های مربوط به موقعیت اجتماعی پاسخ‌گویان نشان می‌دهد با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۶۶۰) از لحاظ حضور در مراسم مذهبی، خانوادگی و اجتماعی در بالاترین سطح اهمیت و انگیزه به‌کارگیری توانایی‌ها با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۲۰۴۰) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار گرفته‌اند. بررسی ضریب تغییرات گویه‌های مربوط به وضعیت اقتصادی گویای آن است که «پس‌انداز جمعی» با ضریب تغییرات (۰/۱۵۹۰) در بالاترین سطح اهمیت و «قدرت بازپرداخت وام» با ضریب تغییرات (۰/۲۲۴۶) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به حمایت خانواده گویای آن است که حمایت خانواده پاسخ‌گویان با توجه به ضریب تغییرات از نظر «تعداد فرزندان کمتر» با ضریب تغییرات (۰/۲۲۱۰) در بالاترین سطح اهمیت و «میزان اثرگذاری نظر شما در تصمیم‌های خانوادگی» با ضریب تغییرات (۰/۲۸۷۸) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. در بین گویه‌های مربوط به وضعیت آموزشی گویه میزان استفاده از فنون و شیوه‌های جدید و بروز در دوره‌های آموزشی برگزار شده با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۶۲۴) در بالاترین سطح اهمیت و گویه «استقبال زنان روستایی از دوره‌های آموزشی برگزار شده» با ضریب تغییرات (۰/۲۱۹۸) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. در بین گویه‌های مربوط به حمایت دولت گویه خرید تضمینی محصولات زنان سرپرست خانوار از طرف دولت با توجه به ضریب تغییرات (۰/۲۱۲۴) در بالاترین سطح اهمیت و گویه «وجود بازار ویژه برای فروش محصولات زنان سرپرست خانوار» با ضریب تغییرات (۰/۲۲۷۰) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. در بین گویه‌های مربوط به تأمین مسکن، ضمانت و آموزش شغلی از نهادهای حمایتی گویه تأمین مسکن با قیمت مناسب برای زنان سرپرست خانوار از طرف دولت با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۸۰۳) در بالاترین سطح اهمیت و «شرکت در دوره‌های آموزشی چگونگی راه‌اندازی کسب‌وکار وام بدون بهره یا بهره کم از بانک‌ها» با ضریب تغییرات (۰/۲۱۹۲) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. در بین گویه‌های مربوط به بیمه اجتماعی و درمانی گویه بیمه کردن زنان سرپرست خانوار (بیمه بازنشستگی) با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۷۳۰) در بالاترین سطح اهمیت و گویه «بیمه کردن زنان سرپرست خانوار (بیمه درمانی)» با ضریب تغییرات (۰/۱۸۹۰) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند (جدول ۲).

۳-۱- رتبه‌بندی مؤلفه‌های توانمندی شغلی

توانمندی شغلی پاسخ‌گویان از لحاظ مهارت‌های ارتباطی و کارگروهی گویه علاقه‌مند به ایجاد زمینه مناسب برای انتقال اطلاعات و تجربیات خود به همکاران با توجه به ضریب تغییرات (۰/۱۲۱۷) در بالاترین سطح اهمیت، گویه واکنش همراه با تأمل و تفکر پس از شنیدن رهنمودها و راهکارهای مربوط به مسائل شغلی در پایین‌ترین سطح اهمیت و با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۱۹۶۲) در میان گویه‌های مربوطه قرار دارند. از لحاظ مهارت‌های خلاقیت و حل مسئله، ضریب تغییرات گویای آن است که گویه پیشنهاد شیوه جدید و مؤثر برای انجام دادن وظایف شغلی تکراری با کمترین ضریب تغییرات (۰/۱۳۵۲) در بالاترین سطح اهمیت و حل مسائل کاری با گردآوری و تحلیل اطلاعات و مستندات منطقی با در نظر گرفتن جنبه‌های متفاوت با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۱۹۵۲) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. همچنین توانمندی شغلی پاسخ‌گویان از لحاظ تعهد و احساس مسئولیت با توجه به ضریب تغییرات گویه حضور به موقع در محیط کار با کمترین ضریب تغییرات (۰/۱۲۲۷) در بالاترین سطح اهمیت و گویه انجام وظایف محوله به نحو صحیح و بدون نیاز به نظارت به وسیله دیگران

با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۱۶۶۶) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. از لحاظ اطلاعات و دانش تخصصی، ضریب تغییرات گویای آن است که گویه اطلاعات، آگاهی‌ها و دانش کلی در زمین شغلی با کمترین ضریب تغییرات (۰/۱۵۷۱) در بالاترین سطح اهمیت و گویه شرکت فعال در دوره‌های آموزشی به منظور افزایش مهارت‌های حرفه‌ای با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۱۷۶۰) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. همچنین توانمندی شغلی پاسخ‌گویان از لحاظ مهارت‌های فنی و کار عملی با توجه به ضریب تغییرات گویای آن است که گویه برخورداری از مهارت‌های استاندارد شغلی در محیط کار با کمترین ضریب تغییرات (۰/۱۳۸۸) در بالاترین سطح اهمیت و گویه انجام وظایف شغلی در زمان کمتر و بهبود کیفیت کار با بیشترین ضریب تغییرات (۰/۱۹۵۲) در پایین‌ترین سطح اهمیت در بین گویه‌های مربوطه قرار دارند. (جدول ۳).

جدول ۲- رتبه‌بندی متغیرها و شاخص‌های پژوهش مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توانمندی شغلی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	شاخص‌ها	مؤلفه‌ها
۱	۰/۱۷۳۰	۰/۸۱	۴/۶۸	بیمه کردن زنان سرپرست خانوار (بیمه بازنشستگی)	بیمه اجتماعی و درمانی
۲	۰/۱۸۹۲	۰/۸۸	۴/۶۵	بیمه کردن زنان سرپرست خانوار (بیمه درمانی)	
۱	۰/۱۵۲۶	۰/۶۵	۴/۲۶	ایستادگی در برابر مشکلات	ویژگی‌های روان‌شناختی
۲	۰/۱۷۰۸	۰/۶۸	۳/۹۸	قدرت تصمیم‌گیری	
۳	۰/۱۸۶۸	۰/۷۷	۴/۱۲	مسئولیت‌پذیری	
۴	۰/۱۹۰۹	۰/۸۴	۴/۴	تقویت اعتماد به نفس زنان	
۵	۰/۲۰۱۹	۰/۸۲	۴/۰۶	استقلال در امور شخصی	
۶	۰/۲۱۱۱	۰/۸۷	۴/۱۲	آموزش مهارت ارتباطی خوب	
۱	۰/۱۶۶	۰/۷۵	۴/۵۲	حضور در مراسمات مذهبی، خانوادگی و اجتماعی	عوامل تأثیرگذار بر توانمندی شغلی
۲	۰/۱۷۳۸	۰/۸۱	۴/۶۶	عضویت در سازمان‌های دولتی و تشکلی‌ها	
۳	۰/۱۷۸۷	۰/۷۴	۴/۱۴	شرکت در کلاس‌های آموزشی	
۴	۰/۱۹۱۶	۰/۸۲	۴/۲۸	مشورت و استفاده از نظرات سایرین در انجام کارها	
۵	۰/۱۹۳۴	۰/۷۷	۳/۹۸	ارزش و اعتبار فعالیت‌های اقتصادی زنان در جامعه	
۶	۰/۱۹۹	۰/۸۴	۴/۲۲	آگاهی از کسب‌وکار در جامعه	
۷	۰/۲۰۴۰	۰/۹۱	۴/۴۶	انگیزه بکارگیری توانایی‌ها	
۱	۰/۱۵۹۰	۰/۷۶	۴/۷۸	پس‌انداز جمعی گروهی	وضعیت اقتصادی
۲	۰/۱۶۳۰	۰/۶۵	۳/۹۹	انجام فعالیت‌های درآمدزای گروهی	
۳	۰/۱۶۴۵	۰/۷۶	۴/۶۲	مشارکت در صندوق اعتبارات خرد	
۴	۰/۱۸۹۸	۰/۷۸	۴/۱۱	عضویت در شرکت‌های تعاونی	
۵	۰/۱۹۷۸	۰/۹۲	۴/۶۵	دسترسی به منابع و تسهیلات بانکی	
۶	۰/۱۹۸۱	۰/۸۴	۴/۲۴	استقلال مالی	
۷	۰/۲۰۶۷	۰/۸۶	۴/۱۶	وجود بازار مطمئن برای فروش تولیدات زنان روستایی	
۸	۰/۲۲۴۶	۰/۹۳	۴/۱۴	قدرت بازپرداخت وام	

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	شاخص‌ها	مؤلفه‌ها
۱	۰/۱۶۲۴	۰/۶۴	۳/۹۴	میزان استفاده از فنون و شیوه‌های جدید و بروز در دوره‌های آموزشی برگزار شده	وضعیت آموزشی
۳	۰/۲۰۱۴	۰/۸۴	۴/۱۷	توانمندی مربیان آموزشی	
۴	۰/۲۱۵۳	۰/۸۷	۴/۰۴	در نظر گرفتن امتیازات رفاهی و آموزشی برای فرزندان زنان روستایی	
۵	۰/۲۱۹۸	۰/۹۱	۴/۱۴	استقبال زنان روستایی از دوره‌های آموزشی برگزار شده	
۲	۰/۱۹۸۰	۰/۷۶	۳/۸۴	تناسب محتوای دوره‌های آموزشی با نیازهای فراگیران	
۱	۰/۲۲۱۰	۰/۸۲	۳/۷۱	تعداد فرزندان کمتر	حمایت خانوادگی
۲	۰/۲۳۵۳	۰/۹۲	۳/۹۱	میزان همکاری (حمایت فکری و روحی) اعضای خانواده با شما در انجام امور مالی	
۳	۰/۲۸۷۸	۱/۱۴	۳/۹۶	میزان اثرگذاری نظر شما در تصمیمات خانوادگی	
۱	۰/۲۱۲۴	۰/۸۲	۳/۸۶	خرید تضمینی محصولات زنان سرپرست خانوار از طرف دولت	حمایت دولت
۲	۰/۲۲۴۱	۰/۹۱	۴/۰۶	تأسیس تعاونی‌های زنان خوداشتغال	
۳	۰/۲۲۷۰	۰/۹۴	۴/۱۴	وجود بازار ویژه برای فروش محصولات زنان سرپرست خانوار	
۱	۰/۱۸۰۲	۰/۸۶	۴/۷۷	تأمین مسکن با قیمت مناسب برای زنان سرپرست خانوار از طرف دولت	تأمین مسکن، ضمانت و آموزش شغلی
۲	۰/۱۹۷۸	۰/۹۲	۴/۶۵	تأمین ضمانت و وثیقه مورد نیاز زنان روستایی توسط نهادهای حمایتی	
۳	۰/۲۱۹۲	۰/۹۱	۴/۱۵	شرکت در دوره‌های آموزشی چگونگی راه‌اندازی کسب‌وکار وام بدون بهره یا بهره کم از بانک‌ها	

جدول ۳- رتبه‌بندی متغیرها و شاخص‌های پژوهش توانمندی شغلی

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	شاخص‌ها	مؤلفه‌ها
۱	۰/۱۲۱۷	۰/۵۱	۴/۱۹	علاقتمند به ایجاد زمینه مناسب برای انتقال اطلاعات و تجربیات خود به همکاران	عوامل تأثیرگذار بر توانمندی شغلی
۲	۰/۱۵۰۷	۰/۶۸	۴/۵۱	بیان شمرده و قابل درک نظرات خود در زمینه مسائل شغلی	
۳	۰/۱۵۲۳	۰/۷۱	۴/۶۶	از خودگذشتگی در رفع مشکلات به وجود آمده با همکاران	
۴	۰/۱۹۶۲	۰/۸۴	۴/۲۸	واکنش همراه با تامل و تفکر پس از شنیدن رهنمودها و راهکارهای مربوط به مسائل شغلی	

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	شاخص‌ها	مؤلفه‌ها
۱	۰/۱۳۵۲	۰/۶۱	۴/۵۱	پیشنهاد شیوه‌های جدید و مؤثر برای انجام دادن وظایف شغلی تکراری	خلاقیت و حل مسئله
۲	۰/۱۴۱۰	۰/۶۵	۴/۶۱	بهره‌گیری از فرصت‌ها برای ایجاد تغییرات مثبت در شیوه‌های کاری	
۳	۰/۱۹۲۵	۰/۸۷	۴/۵۲	حل مسائل کاری با گردآوری و تحلیل اطلاعات و مستندات منطقی با در نظر گرفتن جنبه‌های متفاوت مسئله	
۱	۰/۱۲۲۷	۰/۴۸	۳/۹۱	حضور به موقع در محیط کار	تعهد و احساس مسئولیت
۲	۰/۱۴۲۸	۰/۶۲	۴/۳۴	نگرش مثبت نسبت به کار و احساس افتخار و ارزش نسبت به شغل خود	
۳	۰/۱۶۶۶	۰/۸۱	۴/۸۶	انجام وظایف محوله به نحو صحیح و بدون نیاز به نظارت توسط دیگران	
۱	۰/۱۵۷۱	۰/۷۴	۴/۷۱	اطلاعات، آگاهی‌ها و دانش کلی در زمینه شغلی	اطلاعات و دانش تخصصی
۲	۰/۱۶۶۰	۰/۷۵	۴/۵۲	شناخت نسبت به ابزارآلات و تجهیزات مرتبط با فعالیت	
۳	۰/۱۷۶۰	۰/۸۲	۴/۶۷	شرکت فعال در دوره‌های آموزشی به منظور افزایش مهارت‌های حرفه‌ای	
۱	۰/۱۳۸۸	۰/۶۴	۴/۶۱	برخورداری از مهارت‌های استاندارد شغلی	مهارت‌های فنی و کار عملی
۲	۰/۱۵۴۸	۰/۷۴	۴/۷۸	کاهش حوادث و سوانح در محیط کار	
۳	۰/۱۹۲۵	۰/۸۷	۴/۵۲	انجام وظایف شغلی در زمان کمتر و بهبود کیفیت کار	

نتایج آزمون همبستگی میان متغیر وابسته توانمندی شغلی و متغیرهای مستقل تحقیق در جدول ۵ آمده است. ضریب همبستگی اسپیرمن نشان می‌دهد متغیرهای بیمه اجتماعی و درمانی، ویژگی‌های روان‌شناختی، موقعیت اجتماعی، وضعیت اقتصادی، وضعیت آموزشی در سطح ۰/۰۵ با متغیر توانمندی شغلی رابطه مثبت و معناداری دارند. حمایت خانوادگی، حمایت دولتی و وضعیت اقتصادی در سطح ۰/۰۱ با متغیر توانمندی شغلی رابطه مثبت و معنی‌داری دارد (جدول ۴).

جدول ۴- نتایج همبستگی متغیرهای تحقیق بر اساس ضریب همبستگی پیرسون

Sig	R	متغیر وابسته	متغیر مستقل
۰/۰۴	۰/۴۲۵*	توانمندی شغلی	بیمه اجتماعی و درمانی
۰/۰۳	۰/۴۴۱*		ویژگی‌های روان‌شناختی
۰/۰۲	۰/۷۶۸*		موقعیت اجتماعی
۰/۰۰۰	۰/۶۹۵**		وضعیت اقتصادی
۰/۰۳	۰/۸۱۴*		وضعیت آموزشی
۰/۰۰۰	۰/۵۲۱**		حمایت خانوادگی
۰/۰۰۰	۰/۶۶۴**		حمایت دولت
۰/۰۴	۰/۳۸۵*		تأمین مسکن، ضمانت و آموزش شغلی

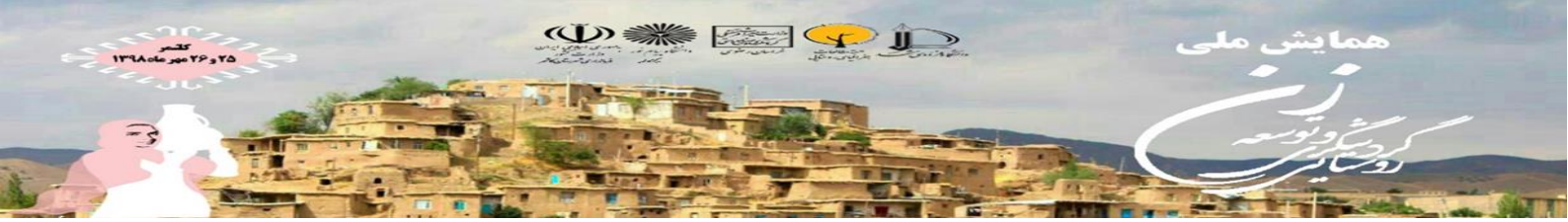

با توجه به یافته‌ها و مباحث صورت گرفته می‌توان پیشنهادهای زیر را مطرح کرد:

- بهبود وضعیت اقتصادی زنان روستایی از طریق کارآفرینی و راه‌اندازی کارگاه‌های کوچک، تشکل‌ها، اتحادیه‌ها، شبکه‌ها و تعاونی‌های تولید با استفاده از پرداخت تسهیلات کم بهره با شرایط آسان‌تر به زنان شاغل روستایی؛
- تعیین نیازهای آموزشی زنان روستایی و برگزاری دوره‌های آموزشی در زمان و مکان مناسب برای فراگیری مهارت‌های کاربردی به منظور بهبود توانمندی شغلی زنان روستایی برای حضور آن‌ها در عرصه‌های اقتصادی؛
- دعوت از زنان موفق برای افزایش انگیزه و علاقه و همچنین بهره‌گیری از تجارب آن‌ها و..... می‌توان زمینه‌ساز فعالیت زنان در عرصه توانمندسازی در بخش‌های زراعت، باغداری، دامداری، صنایع دستی و...؛
- حمایت و پشتیبانی بیشتر خانواده و دولت از زنان در عرصه‌های مختلف، تعیین سطح حقوقی برابر با مردان در جامعه، معافیت از مالیات‌ها، تخصیص امتیازات ویژه به زنان در مقایسه با مردان، کسب تجربیات و اطلاعات تخصصی در زمینه حقوق زنان و پشتیبانی‌های فردی در لحظات کلیدی؛
- احداث و توسعه بازارهای محلی و فراهم کردن زمینه فروش مناسب محصولات و کالاها به افراد محلی؛
- آموزش مهارت‌های روان‌شناختی مانند عواملی همچون: هدایت‌گر بودن خانواده، توانایی راهنمایی دیگران، جرات ورزی، رشد استعدادها و خلاقیت‌های زنان روستایی ترسیم آینده روشن، خودمختار بودن، خودآغازگر بودن، کمک به دیگران در انجام کارهای جدید، پیدا کردن راه‌حل برای مشکلات جدید؛
- کمک به ارتقاء سطح سواد و تشویق زنان روستایی به ادامه تحصیل از طریق فراهم کردن شرایط لازم برای جذب نیروی کار تحصیل کرده در روستاها.

۴- مراجع

- کلانتری، خلیل؛ شعبانعلی فمی؛ حسین، و سروش مهر، هما، (۱۳۸۹)، «بررسی عوامل تسهیل‌کننده و بازدارنده توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی (مطالعه موردی شهرستان همدان)»، توسعه روستایی، دوره ۱، شماره ۲، (پیاپی ۳۷)، ص ۱۲۴-۱۰۷.
- Amini, A. (۲۰۰۴). Gender approach to the imbalance in the labor market. *Journal of women research*, ۲(۱), ۱۳۳-۱۴۶.(Persian).
- Ahirrao, J., & Sadavarte, M.N. (۲۰۱۰). Social & financial constraints of rural women entrepreneurs: A case study of Jalna District in Maharashtra, *International Referred Research Journal*, Sept., ۲۰۱۰.
- Abraham, J. (۲۰۱۱). Measurement of social empowerment of farmers in SHGS: Evidence from India. *International NGO Journal*. ۶(۱۲): ۲۵۵-۲۶۱. [Online] Available on: <http://www.academicjournals.org/INGOJ>.
- Ashraf, Nava., Karlan, Dean., and Yin, Wesley. (۲۰۱۰). Female empowerment: impact of a commitment savings product in the Philippines. *World Development*, ۳۸(۳): ۳۳۳-۳۴۴.
- Cheston, S. and Khun, L. (۲۰۰۲). Empowering women through microfinance. Daley-Harris San(ed). Bloomfield, Connecticut
- Chant, S. (۲۰۰۳). Female Household Headship and the Feminization of Poverty: Facts, Fiction and Forward Strategies, *Gender Institute, London School of Economics*. ۹: ۱-۶۵.
- Elyasi, S., Moradneghadi, H., & Rosat, K. (۲۰۱۰). Survey and analysis of obstacles of rural women entrepreneurship in Ilam province before starting a business. *National congress of entrepreneurship and*

development, May ۲۰۱۰: Ilamuniversity. (Persian).

- FAO. (۱۹۹۵). The role of women in agricultural development. Tehran: Department of extension and participation of Jihad Sazandegi.
- Gholipour, A. and Rahimian, A. (۲۰۰۹). Relationship between economic, cultural and educational factors with women's empowerment of female-headed households. *Journal of Social Welfare*. ۱۱(۴۰): ۲۹-۶۲. (Persian).
- Hoque, M. and Y. Itohara. ۲۰۰۸. "Participation and decision making role of rural women in economic activities: A comparative study for members and non-members of the micro-credit organizations in Bangladesh". *Journal of Social Sciences*, ۴: ۲۲۹-۲۳۶.
- Jahangiri, J., & Lahsaeizadeh, A. (۲۰۰۸). The role of rural housewives in family economy: A case study in Fars province. *Journal of Iranian Social Studies*, ۲(۱), ۹۳-۱۱۷.
- Kolaei, E. and Taheri, E. (۲۰۱۰). Impact on rural women's empowerment on rural development in Iran. *Journal of women's research*. ۵(۱): ۱-۱۵. [On line] Available on: <http://www.ensani.ir/fa/content/۳۰۴۲۲۸/default.aspx>. (Persian)
- Kumbhar, V. (۲۰۱۳). Some critical issues of women entrepreneurship in rural India. *European Academic Research*, ۱ (۲), ۱۸۵-۱۹۲.
- Marofee, P. and Hamidi, A. (۲۰۰۱). Step towards empowerment: Manual use of micro-credit for set up small income-generating activities. ۱th printed. Tehran: Ronas Pulation. (Persian)
- Moosavi Matloob, S. and A. Alibeigi. ۲۰۱۴. The Importance of Enabling Rural Women in the Stable Livelihood of Rural Households. A Collection of the Articles of National Conference about the Stable Development Perspective in the Sixth Program of Country's Development, ۴february, ۶۴۴-۶۵۵ (In Persian).
- Parveen, Shahnaj and Leonhauser, Ingrid-Ute. (۲۰۰۴). Empowerment of rural women in Bangladesh: a household level analysis. Conference on Rural Poverty reduction through research for development and transformation, ۵-۷.
- Soroshmehr, H. (۲۰۰۹). Investigating solutions and indicators of economic empowering rural women of Hamedan County. M.Sc. thesis, Agricultural and natural Resources College, University of Tehran, Iran. (Persian).
- Srivastava, Nisha and Srivastava, Ravi. (۲۰۰۹). Women, work and employment outcomes in rural India *Economic and Political Weekly*, ۴۵(۲۸): ۴۹-۶۳.
- Valian, S. (۲۰۱۵). Investigating the Influence of Skill Training on the Economic Enabling of Families Supported by Relief Foundation of Ilam County in job Creation. MA Thesis, Islamic Azad University. Ilam. Iran. ۲۸۵ pp (In Persian).